

Procjenom uspješnosti projekta utvrđeni nedostaci

Ekonomista Kasim Tatić projekat Quick Impact Facility (QIF – snage brzog djelovanja) EU-a nije nazvao neuspjehom, ali ipak zaključuje: 'Ne možemo ga baš smatrati uspješnim.' Profesor Ekonomskog fakulteta u Sarajevu odbio je obrazložiti svoj stav. Tatić je autor izvještaja o ocjeni uspješnosti ovog četverogodišnjeg projekta – izvještaja za koji su se novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva borili pet mjeseci. Projekt je okončan 2004. godine.

Predstavnici Delegacije Europske komisije (EC) u Bosni i Hercegovini (BiH) su novinare CIN-a prvo izvijestili da nemaju izvještaj, da bi im nekoliko sedmica kasnije kazali da izvještaj nije javni dokument i da je namijenjen isključivo za internu upotrebu. Novinari su kontaktirali sjedište EC-a u Briselu, a zatim su o svemu obavijestili Europskog ombudsmana. Nekoliko mjeseci kasnije, novinarima je dostavljena kopija izvještaja.

Projekat se odvijao u dvije faze. U periodu od 2000. do 2004. godine utrošeno je ukupno 16 miliona KM, uključujući donacije malim i srednjim preduzećima. Jedan dio novca je također utrošen na osnivanje opštinskih biznis centara i regionalnih razvojnih agencija koje i danas posluju.

Jedan od zaključaka iznesenih u izvještaju je ostvareno tek 30 posto ukupnog cilja projekta.

U drugoj fazi projekta utrošeno je više od 2,2 miliona KM na kupovinu opreme za preduzeća od kojih neka možda nisu ni bila registrovana, niti su ikada postojala, ili su nestala ubrzo nakon dodjele sredstava. Donacije u iznosu od 17.847 do 99.168 KM dobilo je 35 preduzeća. Novinari CIN-a su početkom godine saznali da devet preduzeća više ne radi. Od tog broja, njih

pet je nestalo bez traga. Novinari su između ostalog posjetili adrese ovih preduzeća, provjerili opštinske registre i poslovne adresare, te razgovarali sa opštinskim službenicima. U izvještaju Tatić navodi da je zapravo 11 malih i srednjih preduzeća vjerovatno prestalo raditi.

U okviru prve faze projekta donaciju je dobilo još 49 preduzeća.

U izvještaju Tatić govori o brojnim propustima u implementaciji projekta QIF. Jedan od primjera je donacija opreme koju, zbog razlika u napajanju, preduzeća nisu mogla koristiti. Nije vršena detaljna kontrola utroška doniranog novca, niti da li su ove donacije uistinu dovele do otvaranja novih radnih mjesta.

Izvještaji razvojnih agencija koje su pratile rad preduzeća nakon završetka projekta su bili veoma kratki, nisu sadržavali dovoljan broj informacija, niti su bili napisani u odgovarajućem formatu, navodi se u izvještaju. U nekim slučajevima agencije nisu ni podnosile izvještaje. Tatić dalje navodi da je pristup otvaranju radnih mjesta trebao biti drugačiji.

U izvještaju se navodi da projekat nije ispunio zadati cilj zapošljavanja povratnika. Tatić predlaže da se prilikom izrade projekata u budućnosti u obzir uzmu stvarne potrebe preduzeća, te da je nužno ostvariti bolju koordinaciju sa lokalnim vlastima.

Niko sa sigurnošću ne može reći koliko je novca međunarodnih donatora utrošeno u BiH od kraja rata, niti kakav je rezultat postignut. Jasno je da domaće vlasti često nemaju uvid, niti kontrolu nad utroškom tog novca. Projekat QIF EU-a je samo jedan u nizu takvih primjera.